

Aluminij

Časopis družbe Talum, d. d., Kidričevo, marec 2009, številka 3

Iščemo prave rešitve

Iz vsebine

4-7 Pogovor s predsednikom Uprave

8 Pokojninska družba A

9 DE Rondelice

10 Nabava

11 Služba varstva pri delu

12-13 DE Eletrolize

14 Kadri

15 Upokojitev

16-17 Reportaža

18 Fotografija meseca

19 Kolumna

20-21 Fotoreportaža

22 Talumovi kurenti

Časopis družbe Talum

Naslov uredništva: Talum, d.d.

2325 Kidričevo, Tovarniška cesta 10,

telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103,

e-pošta: ivo.ercegovic@talum.si

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov

Uredniški odbor: Ivo Ercegovič, urednik, Danica Hrnčič

in Lilijana Ditrh, članici, Darko Ferlinc, član,

Srdan Mohorič, član

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak

Oblikovanje: Darko Ferlinc

Avtor naslovnice: Srdan Mohorič

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor

Tisk: Bezjak tisk, Maribor

Nismo v slabšem položaju kot naši konkurenti

IVO ERCEGOVIĆ
GLAVNI UREDNIK

O vzrokih in posledicah svetovne ekonomske krize so bile doslej objavljene različne analize. Mnogi že zdaj napovedujejo tudi nujnost korenitih sprememb obstoječih družbeno-ekonomskih razmer, ki so to stanje povzročile. Zlasti razsulo finančnega sistema terja globalno prenavo, ne le kozmetične popravke, trdi dr. Bogomir Kovač. Posebej poudarja, da bo to leto zelo hudo in pretresljivo, kajti staro ne deluje, novega sveta pa ni na obzoru, in tudi ko se bo prikazal, bomo še vedno daleč od raja.

Da smo predaleč od raja, potrjuje tudi predsednik Uprave mag. Danilo Toplek in dr. Zlatko Čuš, ki sta se pred kratkim vrnila s konference o aluminiju, ki je bila v Ameriki, tam, kjer se je začel vzpon in razpad opevanega tržnega sistema. Toplek je prepričan, da smo pripadniki zahodne civilizacije s svojim pohlepom po materialnem bogastvu, ki smo ga lahko zadovoljevali le z večjim izkoriščanjem ljudi na drugih kontinentih, in s svojim vzvišenim in podcenjevalnim odnosom do njih dokončno zapravili možnost za mirno sobivanje na tem planetu. Podobnega mnenja je tudi Čuš, ki trdi, da je kapitalizem definitivno propadel z vsemi vrednotami vred; zanj je sprejemljiv vsak razplet te svetovne krize, če se bo le končal brez vojne.

Gre za zelo pretresljive ugotovitve, ki opozarjajo, da svet izgublja orientacijo, da se zgodovina lahko ponavlja podobno kot ob drugih znanih prelomnih dogodkih. Naj omenim samo prihod

razsvetljenstva, ki je na prehodu iz 17. v 18. stoletje zamajalo celotno krščansko razlago o človekovi grešni naravi, ki je njegovo trpljenje in smrt razložila z dogmo o izvirnem grehu. Tako je razsvetljenstvo, ki je pripeljalo do francoske revolucije, izbrisalo izvorni greh in v zgodovino vstopilo kot glasnik sreče za celotno človeštvo. K temu je veliko pripomogel Voltaire, najbolj znan mislec tega časa.

Zgodovina se žal ni nadaljevala po zamislih vizionarjev. Človeštvo je doživelo še druge revolucije in vojne, kar nas je sicer pripeljalo do namišljenega raja. Vendar je zlo na svetu ostalo in ljudje niso dolgo potrebovali, da so spoznali, da to izvira iz samega človeka, iz njegovega pohlepa, divjosti, svojeglavosti, praznoverja, fanatizma in krivičnosti.

Tako ostaja neskončna naloga graditve samega sebe, ki jo je postavilo že razsvetljenstvo, vendar se je v današnjem svetu zreducirala na pojem uspeha in neuspeha. Biti uspešen, mlad in lep ostaja pogoj za biti srečen, kar le pomaga bohotenju trga. Uspeh ali neuspeh je očitno lažna dilema, ker je oboje brezmejno in prav to pelje v tekmovalnost, ki jo vgrajujemo v vsakdanje življenje, ne da bi se zavedali, da se je nekoč iz tega rodil nacizem.

Vrnimo se k Talumu in naši možnosti, da preživimo to krizo. V Toplekovem pojasnilu lahko najdemo odgovore na vsa vprašanja, posebej na tisto o načinu reševanja likvidnosti in iskanju

sredstev za redne mesečne plače. »Pravočasno smo začeli iskati tudi dodatne vire financiranja ... V takšnih razmerah je zagotavljanje likvidnosti primarna in tudi najtežja naloga vodstva v vsakem podjetju,« nam razloži.

Vzpodbudno novico nam sporoča član Uprave za finance mag. Franc Visenjak, ki govori o plačanih premijah za dodatno pokojninsko zavarovanje, ki jih vsak mesec vidimo na koncu plačilnega lista. V DE Rondelice se še vedno dobro držijo, zagotavlja Tomaž Godicelj. Služba za nabavo pa se po besedah Mirka Veseliča pravilno prilagaja nastali situaciji. Tudi na 8. marec nismo pozabili, ženske so v tej številki prisotne v sliki in besedi, od naslovnice do reportaže.

Za konec lahko ponovimo misel, ki jo razvijamo v vsakem Aluminiju in ki govori o vrednotah in vrednosti Taluma. »Nismo v slabšem položaju kot naši konkurenti v panogi,« je pomembna ugotovitev predsednika. Še vedno izhajamo iz razvitosti naše tehnologije in socialnega čuta do ljudi. Še vedno smo zmožni veliko ponuditi svetu, kakor koli ga kdo razume. Najmanj pa bi si želeli, da bi zmagale črnoglede napovedi, izid katerih je Janez Menart opisal takole:

*Na vaše vprašanje bojno,
kako bo s tretjo svetovno vojno,
povem:
kako bo s tretjo, ne vem,
na znanje pa dajem:
četrti bo s fičafajem.*

»V takšnih razmerah je zagotavljanje likvidnosti primarna in tudi najtežja naloga vodstva /.../«

Pogovor s predsednikom Uprave mag. Danilom Toplekom

UREDNIŠTVO ALUMINIJA

FOTO: DARKO FERLINC,
SRDAN MOHORIC

Slika današnjega Taluma se je zaradi prilagajanja proizvodnje in poslovanja razmeram na mednarodnem trgu krepko spremenila. To se na zunaj sicer ne vidi, vsi pa se zavedamo, koliko praznine je v obratih, koliko je hladnih peči in ustavljenih linij, zlasti nas skrbi naraščajoča negotovost med ljudmi. O dogajanju v posameznih proizvodnih obratih in službah smo sproti obveščeni, prav tako tudi o uveljavljanju skrajšanega delovnega časa, ki je tudi pomemben del ukrepov. Po skoraj pol leta delovanja v teh razmerah smo zaprosili predsednika Uprave mag. Danila Topleka, da nam predstavi svoj pogled na trenutno stanje in oceni dogajanja v prihodnosti.

Najprej nam, prosim, na kratko opišite celotno trenutno sliko Taluma z vidika proizvodnje in prodaje.

Že sredi lanskega leta smo na trgu opazili znake ohlajanja povpraševanja, pa čeprav je takrat pri nas le malokdo govoril in razmišljal o tem, da se bo kriza iz finančnega sektorja morala slej ko prej odraziti tudi v tako imenovanem realnem sektorju. V jesenskih mesecih je sledilo drastično znižanje naročil za leto 2009 in še večje znižanje cene aluminija na Londonski borzi kovin (LME). V situaciji, ko prodajne cene ne zadoščajo za pokrivanje vseh variabilnih stroškov, je mogoče pametno reagirati le na en način: zmanjšati je treba proizvodnjo! In to v čim

»Letno proizvodnjo skupaj s predelavo za Hydro Aluminium ocenjujemo na ravni 85.000 ton, kar je krepko pod lansko količino (129.000 ton).«

Mag. Danilo Toplek

»Ker želimo sedanje število zaposlenih obdržati čim dlje nespremenjeno, smo predlagali in po dogovoru s sindikatom delavcev tudi uvedli skrajšan delovni teden. Vsem zaposlenim se bodo zaradi 10 odstotkov krajšega delovnika za enak odstotek zmanjšale tudi plače.«

krajšem času! Po relativno kratkem omahovanju in preračunavanju scenarijev glede obsega zmanjšanja smo izklopili polovico elektrolize C in na ta način za več kot polovico znižali njen obseg proizvodnje v letu 2009.

Kako se je nadaljevala situacija na mednarodnem trgu?

Dogodki na trgu v prvih treh mesecih letošnjega leta so potrdili naša predvidevanja, saj so se cene aluminija in povpraševanje po njem znižale še bolj kot v zadnjem četrletju lanskega leta. Ker smo danes na žalost že kar prepričani v to, da se situacija v letošnjem letu še ne bo izboljšala, prilagajamo letni plan poslovanja temu dejst-

»Danes približno 90 odstotkov vseh svetovnih kapacitet za proizvodnjo aluminija z obstoječo ceno aluminija na LME ne pokriva proizvodnih stroškov. Mogoče zveni absurdno, a to je eden od redkih podatkov, ki vliva določeno mero upanja!«

vu. Letno proizvodnjo skupaj s predelavo za Hydro Aluminium ocenjujemo na ravni 85.000 ton, kar je krepko pod lansko količino (129.000 ton). Z drugimi besedami: polovica elektrolize C (severni del) in 10 peči iz druge polovice bo izklopljenih vsaj do konca letošnjega leta. Temu obsegu proizvodnje bo treba prilagoditi organizacijo dela v vseh proizvodnih in storitvenih obratih, kar bo zahtevalo veliko mero znanja, iznajdljivosti, pa tudi potrpežljivosti.

Kako v tej situaciji, upoštevajoč cene energije in surovin, poteka poslovanje Taluma?

Talum deli usodo vseh evropskih in ameriških proizvajalcev aluminija, katerih proizvodna cena ni med nižjimi v svetu, predvsem zaradi višjih stroškov električne energije kot v drugih delih sveta. Kljub temu da ti proizvajalci dosegamo izjemne rezultate glede minimalne porabe električne energije na enoto proizvoda, s tem ni mogoče eliminirati vpliva visoke cene električne energije. Danes približno 90 odstotkov vseh svetovnih kapacitet za proizvodnjo aluminija z obstoječo ceno aluminija na LME ne pokriva proizvodnih stroškov. Mogoče zveni absurdno, a to je eden od redkih podatkov, ki vliva določeno mero upanja! Jasno je, da celotna panoga takšne situacije ne more zdržati dolgo in da bodo veliki proizvajalci, katerih proizvodnja bistveno vpliva na obseg ponudbe, morali reagirati.

Pri tem je treba omeniti, da se nekatere surovine, potrebne za proizvodnjo aluminija, niso pocenile v isti meri in isti dinamiki kot aluminij, kar še dodatno otežuje poslovanje.

Kako sploh zagotavljamo likvidnost? Posebej nas zanima, od kod denar za plače.

V takšnih razmerah je zagotavljanje likvidnosti primarna in tudi najtežja naloga vodstva v vsakem podjetju. Bistveno pri tem je, da se tega lotiš pravočasno in odločno, saj vsako omahovanje situacijo le še dodatno poslabšuje. Z ukrepi, ki jih izvajamo, smo omejili vse vrste porabe in stroškov, ki niso neposredno povezani s tekočo proizvodnjo. Podrobno smo pregledali vse zaloge reprodukcijskih

materialov in rezervnih delov, ki so se v preteklih obdobjih nabavljali precej »po domače«.

Pravočasno smo začeli iskati tudi dodatne vire financiranja. Če se je marsikateremu površnemu opazovalcu še na začetku lanskega leta mogoče zdelo, da so finančni viri v svetu praktično neomejeni – vsaj takšen vtis je lahko človek dobil ob najavljanju raznih megaprojektov – je sedaj večini jasno, da je denar vseeno omejena dobrina.

V Talumu smo vsa leta vodili dokaj konzervativno finančno politiko in nismo podlegli evforiji vsesplošnega zadolževanja za financiranje vprašljivih projektov ali za špekuliranje na finančnih trgih. Na ta način smo začetek te svetovne gospodarske krize pričakali v dobri kondiciji: z urejeno in modernizirano proizvodnjo in z minimalnimi starimi finančnimi obveznostmi. Oboje, predvsem pa naš sloves kot odgovorne strokovne ekipe je dobra osnova za to, da imamo zaenkrat še zagotovljen dostop do potrebnih bančnih kreditov.

Več pozornosti kot prejšnja leta namenjamo tudi sprotnemu spremljanju finančnega položaja naših kupcev in sproti izterjavi njihovih zapadlih obveznosti. Na tem področju še nimamo večjih problemov, smo pa pozorni na situacijo pri vsakem od naših kupcev.

Koliko se bodo plače dejansko spremenile zaradi krajšanja delovnega časa in drugih varčevalnih ukrepov?

Zmanjšan obseg prodaje in posledično zmanjšan obseg proizvodnje zahtevata spremenjeno organizacijo dela. Za ta obseg proizvodnje je število zaposlenih za določen čas sedaj preveliko, in to tako zaradi stroškov kot zaradi težav pri organiziranju dela.

Ker želimo sedanje število zaposlenih obdržati čim dlje nespremenjeno, smo predlagali in po dogovoru s sindikatom delavcev tudi uvedli skrajšan delovni teden. Vsem zaposlenim se bodo zaradi 10 odstotkov krajšega delovnika za enak odstotek zmanjšale tudi plače. Tistim sodelavcem, ki bi zaradi tega padli pod mejo zjamčenega dohodka, bomo seveda izplačali ustrezen dodatek. Vsem tistim sodelavcem, ki imajo individualne pogod-

be, so se plače že pred tem zmanjšale za 10 odstotkov, sedaj pa se jim bodo še zaradi skrajšanega delovnega urnika. Seveda od njih pričakujem, da v teh razmerah ne bodo delali manj, temveč več kot 40 ur na teden.

Kako ocenjujete vpliv krajšanja delovnega časa na stroške poslovanja?

Zniževanje stroškov dela z zmanjševanjem števila delovnih ur je v Sloveniji dokaj nov ukrep, medtem ko velja drugod v svetu kot dostikrat uporabljeno sredstvo, ki naj bi v času zmanjšane proizvodnje preprečilo ali čim bolj zamaknilo začetek odpuščanja zaposlenih. Če je kdo mislil, da bo slovensko gospodarstvo v svetovni gospodarski krizi lahko ukrepalo kaj dosti drugače, kot ukrepajo drugod, se je krepko zmotil.

Tudi tisti del naše družbe, ki se še vedno obnaša, kot da se jih dogajanje v gospodarstvu nič ne tiče, bo kmalu doživel streznitev. Pritiski javnih uslužbencev na povečevanje plač in na povečano zaposlovanje v teh časih se mi zdijo svojevrsten način podcenjevanja zdrave pameti vseh tistih, ki ustvarjamo novo vrednost na zahtevnih izvoznih trgih.

»Še enkrat smo dokazali, da se ne bojimo tudi na prvi pogled zelo radikalnih odločitev in da smo jih sposobni hitro in učinkovito udejanjiti v praksi.«

Spremljate dogajanje pri drugih proizvajalcih aluminija, sodelovali ste tudi na konferenci TMS v Ameriki. Kakšna je trenutna slika, če upoštevamo, da je še lani svetovna proizvodnja znašala 38 milijonov ton primarnega aluminija?

Nobena od preteklih kriz v aluminijski industriji ni bila niti malo podobna tej.

Pojavljale so se občasno, kot posledica neuskklajenosti in ponudbe v krajšem obdobju in običajno na omejenem področju.

Sedaj smo priča zmanjšanemu povpraševanju po aluminiju v vseh najpomembnejših sektorjih njegove porabe in na vseh kontinentih. Zaloge na LME in zaloge pri proizvajalcih, trgovcih in porabnikih so rekordno visoke. Seveda aluminij ni nobena izjema. Podobno je tudi z drugimi kovinami in drugimi industrijskimi izdelki.

V prejšnjih obdobjih so veliki proizvajalci dokaj hitro reagirali z omejevanjem proizvodnje, s tem zmanjšali ponudbo in na ta način povzročili porast cene, kot je bilo nazadnje v devetdesetih letih. Takrat je kriza nastala zaradi razpada vseh sektorjev porabnikov aluminija v nekdanji Sovjetski zvezi in posledičnim pritiskom teh količin na svetovni trg. Danes takšen ukrep ni mogoč, in to zaradi spremenjene lastniške sestave velikih proizvajalcev, vpliva kitajskih proizvajalcev, vpliva proizvajalcev z Bližnjega vzhoda in zaradi ostrejšje kontrole svetovne trgovinske organizacije nad podobnimi akcijami. Proizvodnja se je deloma že zmanjšala (trenutno približno 5 do 6 milijonov ton na leto), kar pa še zdaleč ni dovolj, saj zaloge aluminija še vedno naraščajo. Kapaciteto začasno ali trajno zaprtih elektroliz bo treba

»Toda moja naloga je enaka, kot je bila ves čas, odkar vodim podjetje: najti pravo rešitev! Sedanja kriza ni prva in ne zadnja, ki jo bo to podjetje moralo prebroditi na svoji poti obstoja in nadaljnjega razvoja.«

»Ker je prejšnji vladi uspelo to državo v letih najboljših razmer na svetovnih trgih močno zadolžiti, je jasno, da takšnega obsega in rasti splošne porabe ne bo mogoče še naprej financirati z zadolževanjem na tujih finančnih trgih.«

še najmanj podvojiti, pa še to ne bo zadoščalo, če se ne bo povečalo povpraševanje v za nas najpomembnejših sektorjih: v avtomobilski industriji in gradbeništvu.

V celotni panogi trenutno še ni zaznati nobenih znakov optimizma. Le previdno izražanje želja!

Ali ocenjujete, da smo ukrepe na ravni tovarne izpeljali optimalno? Dr. Zlatko Čuš zagotavlja, da v DE Elektrolize ne pričakujejo nobenih tehnoloških težav pri ponovnem zagonu.

Naredili smo, kar smo morali in kar se je iz tehnično-tehnoloških in drugih omejitev dalo narediti. In naredili smo pravočasno ter na ta način ohranili velik del likvidnih sredstev.

Še enkrat smo dokazali, da se ne bojimo tudi na prvi pogled zelo radikalnih odločitev in da smo jih sposobni hitro in učinkovito udejanjiti v praksi. Seveda je to mogoče, zahvaljujoč velikemu znanju in izkušnjam strokovnih delavcev ter izkušnjam in vestnemu delu vseh zaposlenih. Zaustavitev in ponovni zagon peči v elektrolizi ni enostaven postopek in je bil tema kar mnogih strokovnih prispevkov na prejšnjem kongresu, kar kaže na to, da se bolj ali manj vsi pripravljajo na takšen ukrep. Kot sem pričakoval: za Zlatka nič novega! Stvari obvladujemo!

Ali je ta kriza morda pospešila nekatere nove razvojne poti na področju aluminija ali kakšne posebnosti glede uporabe aluminija?

Sedanje zmanjšano povpraševanje po aluminiju ni posledica povečane uporabe substitutov, temveč posledica močno zmanjšane povpraševanja in porabe proizvodov, v katerih je delež aluminija zelo pomemben. Aluminij zaradi vseh svojih mehanskih in kemijskih lastnosti ostaja nepogrešljiv del pri snovanju in proizvodnji lažjih avtomobilov, vlakov, letal, embalaže, gradbenih elementov, strojev ... Bistvo prednosti njegove uporabe ostaja nespremenjeno: pomaga pri zmanjševanju neposredne porabe energije. Ta njegova lastnost pride še posebej do veljave ob upoštevanju ciklusa recikliranja. Prava banka energije!

Koliko aluminija in vseh drugih dobrin pa bo potrebnih v prihodnosti in kako hitro bo naraščal obseg njihove porabe, je odvisno predvsem od okrevanja svetovne ekonomije in od tega, koliko bodo te dobrine jutri dosegljive tudi tistemu delu človeštva, ki mu včeraj in danes niso bile. Še težji je odgovor na to, kdaj – če sploh kdaj – bomo to dosegli.

Nas bolj zanima Evropa s svojo avtomobilsko, gradbeno, transportno in drugo industrijo. Kakšne so možnosti, da Talum s svojo tehnološko in človeško močjo izplava iz te »godlje«?

Nismo v slabšem položaju kot naši konkurenti v panogi niti kot marsikatero podjetje v panogah, ki so za nas najpomembnejše. Po mojem razumevanju gre sedaj predvsem za vprašanje preživetja: komu bo uspelo preživeti in komu se bo uspelo skozi to obdobje prebiti s kar najmanjšimi žrtvami. Prepričan sem, da ne vsi! Pri tem ni tako pomembna velikost podjetja, saj imajo ta običajno tudi neporocionalno več nakopičenih problemov, temveč sposobnost prilagajanja. Zelo bodo pomembne reakcije lastnikov in držav, ki lahko s svojim (ne)ukrepanjem pomagajo preživeti krizne čase ali pa pripomorejo k še bolj zaostrenemu položaju posamezne panoge in posameznega podjetja.

Seveda pa bo trajalo leta in leta, da bo večina industrijskih panog dosegla takšno raven proizvodnje in poslova-

nja, kot so ga imele pred začetkom te krize.

Kako ocenjujete različne nasvete za reševanje krizne situacije? Ali družbena klima v Sloveniji razume in spodbuja gospodarstvo?

Ko poslušam nakladanja različnih teoretikov, kako so takšne krize predvsem priložnost za podjetja, da sedaj razvijajo nove proizvode in poiščejo nove trge, ponorim. Za katere trge? Na Marso? Pri nas na Zemlji je dandanes čisto vseeno, ali poizkušamo prodajati v Nemčiji, Tibetu ali Tonguziji. In pri tem ponosno kažejo primer kakšnega mikro podjetja, katerega letna realizacija ne dosega niti milijona evrov. Le kako naj od tega živi vsa slovenska razsিপna družbena nadgradnja, vključno s temi »strokovnjaki«?

Trdno sem prepričan, da bo v Sloveniji čim prej treba omejiti splošno družbeno porabo, saj se obseg proizvodnje izvozno usmerjenih industrijskih panog še zmanjšuje, hkrati pa se bo začelo povečevati število nezaposlenih. Ker je prejšnji vladi uspelo to državo v letih najboljših razmer na svetovnih trgih močno zadolžiti, je jasno, da takšnega obsega in rasti

»Na novo »zapakirane« ekonomske doktrine bodo tako kot do sedaj imele le en namen: kako na čim bolj zapleten način opravičevati politiko izkoriščanja in bogatenja!«

splošne porabe ne bo mogoče še naprej financirati z zadolževanjem na tujih finančnih trgih. V gospodarstvu sami dobro vemo, kdaj in kje moramo varčevati, drugim pa bo to očitno treba na dovolj jasen in ne nujno tudi najbolj prijazen način ponovno razložiti!

Zaposleni pričakujemo, skladno z vašo dosedanja prakso in zaupanjem, ki ga tudi ta kriza ni omajala, da nam pojasnite tudi najbolj črn scenarij za Talam. Nekateri že ugibajo, da poti vodijo proti dokončnemu izklopu elektralizacije.

S črnimi scenariji naj se ukvarjajo vedno prisotni nergači in potencialni pogrebniški. To ne pomeni, da nimamo pripravljenih celo vrsto različnih scenarijev, ki jih sproti dopolnjujemo in izboljšujemo. Toda moja naloga je enaka, kot je bila ves čas, odkar vodim podjetje: najti pravo rešitev! Sedanja kriza ni prva in ne zadnja, ki jo bo to podjetje moralo prebroditi na svoji poti obstoja in nadaljnega razvoja. Doslej nam je uspevalo in ob tem smo se nenehno razvijali in izboljševali.

Zavedati pa se je treba, da ravnanje ne more biti vedno enako, pa tudi ne enako neboleče za vse. Ne maram preveč prešernih optimistov, kajti njihov optimizem je običajno posledica nezadostnega znanja, nezadostne razgledanosti in informiranosti. Še manj pa maram dežurne črnogledne nergače, ki tudi svojo okolico silijo v malodušje.

Glede svetovne krize ste že od začetka svarili pred najhujšim. Danes so vsi raziskovalci družbenih in ekonomskih dogajanj bolj ali manj enotni, da je krizo zakrivil kapitalistični sistem in da je treba iskati novo ureditev sveta. Tako tudi dr. Čuš pravi, da je kapitalizem že mrtev. Dr. Slavoj Žižek pa trdi, da bo prej propadel svet, kot da bi kapitalizem sam naredil korak nazaj. Dr. Rastko Močnik meni, da za odpravo kapitalizma ni treba oborožene vstaje. Po njegovem mnenju je treba »samo« spremeniti naravo države, njene predpise. Kaj pravite na to?

Računati na to, da bi bilo v relativno kratkem času mogoče najti uspešno zdravilo za to krizo, je seveda iluzorno. Kriza ni le gospodarska, temveč je

predvsem kriza vrednot. Kopičenje bogastva na račun drugih je postalo edino merilo uspešnosti ne le posameznikov, temveč celotnih družb, pohlepnost pa najbolj izrazita karakterna črta celotnih generacij. Ti se zlepa ne bodo spremenili. Zahodni svet (in prav pripadniki te, toliko samopovzdigovane in samozadovoljne zahodne civilizacije smo največji krivci tudi za to krizo kot že za vrsto prejšnjih grdobij v zgodovini človeštva) bo z uvedbo novih kontrolnih mehanizmov in predpisov osnovne razloge le bolj ali manj nespretno prikril. Toda zaradi tega ne bodo izginili! Na novo »zapakirane« ekonomske doktrine bodo tako kot do sedaj imele le en namen: kako na čim bolj zapleten način opravičevati politiko izkoriščanja in bogatenja!

Sam sem prepričan, da smo pripadniki zahodne civilizacije s svojim pohlepom po materialnem bogastvu, ki smo ga lahko zadovoljevali le z vse večjim izkoriščanjem ljudi na drugih kontinentih in s svojim vzvišenim in podcenjevalnim odnosom do njih, dokončno zapravili možnost za mirno sobivanje na tem planetu.

Morda je najbolj realen ekonomist dr. Bogomir Kovač, ko pravi, da se ekonomska negotovost nadaljuje in vsaj za sedaj ni pravih vzvodov, kako poddržati bankrotirani zasebni kapital. Čakajo nas dolgoročne strukturne reforme. Po njegovem iz te krize lahko pride samo drugačen svet, z novo vizijo zelenih tehnologij, socialne pravičnosti in odgovornega biznisa.

Priča smo vedno večjemu absurdu: države so prisiljene z davkoplačevalskim denarjem reševati finančne institucije, ki so (bile) v zasebni lasti. Dobički so bili zasebni, težave in izgube pa očitno ne! Vendar trenutno ni videti drugega izhoda, saj brez delujočega bančnega sistema ne deluje nič! Ne gospodarstvo ne država!

Tudi poddržavljanje vsega povprek ni rešitev, saj imamo dovolj dokazov o tem, kako neuspešni so bili (oz. so) takšni poizkusi. Država bo morala biti bolj prisotna v nekaterih pomembnih sektorjih, ne nujno povsod kot aktiven izvajalec, temveč aktiven in odgovoren nadzornik. In prav na tem področju so tokrat odpovedale skoraj vse države. x

Vsak mesec malo ...

MAG. FRANČ VIŠENJAK
FOTO: DARKO FERLINC

Vsak mesec imamo delavci Taluma na plačilni listi obvestilo o plačani premiji za kolektivno prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. Prav tako smo februarja od pokojninske družbe dobili obvestilo o stanju zbranih sredstev na našem računu.

Zakaj imamo sploh dodatno pokojninsko zavarovanje in zakaj smo se v Talumu odločili, da bomo del zaslužene dohodka namenili za to varčevanje? Predvsem zato, ker bomo po novem zakonu lahko poskrbeli za svojo starost le na dva načina: iz zaslužene in nam sproti izplačane pokojnine ter iz dodatnega pokojninskega zavarovanja, za katero bomo varčevali med zaposlitvijo. Ob tem pa nas strokov-

njaki za to področje opozarjajo na kruto dejstvo, da smo upravičeni do 72,5 odstotka povprečnih mesečnih plač osemnajstih zaporednih najugodnejših let. Glede na staranje prebivalstva in nezaviljivo stanje pokojninske blagajne lahko pričakujemo reforme, ki bodo še zaostrele pogoje za upokojevanje in znižale vrednost pokojnine, ki nam bo pripadala. To pomeni, da je za primerno kakovost življenja v starosti treba varčevati v aktivni dobi. Pokojninsko družbo A je ustanovila skupina uglednih gospodarskih družb z namenom, da v njej čim bolj ekonomično in čim varneje zavarujejo svoje zaposlene. Pri ustanovitvi je bilo poudarjeno partnerstvo, zato nihče od lastnikov ne presega 8,3 odstotka lastniškega deleža. Družba nudi svojim zavarovancem zelo ugodne možnosti za zavarovanje. Kažejo se v razpršenem upravljanju več specialistov z garancijo donosa, z vključenostjo predčasne pokojnine in nizkimi stroški poslovanja družbe. Vsi člani nadzornega sveta in komisij iz ustanoviteljic delujejo brez finančnih nadomestil. Upravljalvska provizija družbe znaša 0,65 odstotka letno.

Lastniki in veliki zavarovanci Pokojninske družbe A so ugledna, kapitalsko močna podjetja, ki so družbo ustanovila v korist zavarovancev. Ta

podjetja so: Petrol, ACH, Mercator, Factor banka, Lek, Aktiva Invest, Luka Koper, Sava, Alpos, SIJ, Talum, SKB, DZS, Remos Naložbe, Perspektiva DZU, GH Union, AMZS, MK Trgovina, Adria Mobil.

Pokojninska družba A je kljub izredno težavnim razmeram na finančnih trgih lansko leto zavarovancem pripisala pozitiven donos v višini 1,06 odstotka. Zavarovancev je že več kot 45.500, zbrane premije so znašale 23,8 milijona evrov, zbrana sredstva so narasla na 153,4 milijona evrov. Lani je bila posebna pozornost namenjena tveganjem in omejevanju rasti stroškov poslovanja družbe. Porast stroškov glede na leto 2007 je znašal le 1,58 odstotka. V dosedanem osemletnem poslovanju je Pokojninska družba A dosegla dobre poslovne rezultate, boljše kot večina pokojninskih družb v Sloveniji. Naložbena politika, ki temelji na zunanem upravljanju več upravljavcev z garancijo donosa, se je v letu splošne finančne krize izredno izkazala. Lansko leto je bil zavarovancem pripisan donos v višini 1,06 odstotka, v zadnjih petih letih 25,27 odstotka, od ustanovitve pa 54,68 odstotka (kar znaša povprečno 6,13 odstotka letno). Članek končujem z besedami: vsak mesec malo v desetih letih prinese tisto, kar nam drugače ne bi ostalo. x

»/.../ vsak mesec malo v desetih letih prinese tisto, kar nam drugače ne bi ostalo.«

Mag. Franc Višenjak

V DE Rondelice sledimo planu za leto 2009

TOMAŽ GODICELJ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Tomaž Godicelj

Že v prejšnjih številkah Aluminija smo poročali, da smo po letih neprekinjene rasti proizvodnje rondelic že od drugega četrletja leta 2008 zaznavali umiranje na trgu tega proizvoda. Kljub temu smo konec leta 2008 v primerjavi z nekaterimi drugimi industrijskimi panogami pričakali dokaj optimistično, saj smo za planom proizvodnje zaostali le za 7 odstotkov.

Glede na napovedano zmanjševanje porabe blaga široke potrošnje smo bili pri napovedih za leto 2009 bolj previdni. Plan za DE Rondelice je tako 17.000 ton, kar je 15 odstotkov manj od naše rekordne proizvodnje (20.000 ton leta 2007) in 30 odstotkov manj, kot zmorejo naše povečane proizvodne kapacitete. Lansko leto smo namreč nabavili novo izsekovalno linijo in novo žarilno peč, s čimer so se proizvodne kapacitete povečale na 24.000 ton letno.

Na srečo nas posledice gospodarske krize niso tako močno prizadele kot avtomobilsko industrijo in gradbeništvo in zaenkrat planu za letos sledimo. Tudi drugi evropski proizvajalci rondelic imajo proizvodne kapacitete zasedene okoli 70-odstotno, kar potrjuje, da trg v tem trenutku – kljub za kupce ugodni borzni ceni – rondelic ne potrebuje več. Glavni vzrok je po naši oceni v zmanjševanju zalog pri proizvajalcih aluminijastih tub in doz, splošnem varčevanju ter deloma v že napovedanem padanju kupne moči potrošnikov.

Seveda pa vsaka kriza in pomanjkanje naročil proizvajalcem rondelic ponujata različne priložnosti. Zato smo v DE Rondelice med pomembnejše aktivnosti za letos uvrstili nekatere manjše projekte, s katerimi želimo še dodatno dvigniti raven kakovosti rondelic in obvladovati stroške proizvodnje. Med

te aktivnosti prištevamo predvsem zamenjavo livnega žleba od filtra Alpur do livnega stroja, vgradnjo loput na silosih pakirne linije in uvajanje tretjega dobavitelja za olja za izsekovanje. Letos tudi dalje testiramo zlitine s povišanim deležem mangana pri nekaterih kupcih ter uvajamo nove dimenzije in oblike rondelic.

Na koncu želim pohvaliti sodelavce v naši delovni enoti, ki so z razumevanjem sprejeli odločitev o skrajšanem delovnem času, kljub dejstvu, da ne beležimo tako drastičnega upada naročil. Zahteve in pričakovanja naših kupcev po še višji kakovosti rondelic in krajših dobavnih rokih se v teh zaostrenih razmerah še povečujejo, zato je toliko bolj pomembno, da se zaposleni tega zavedajo in s svojim prizadevnim delom prispevajo k uspešnosti enote. **x**

Pakiranje rondel

Prilagajanje nabave kriznim razmeram na trgu

MIRKO VESELIČ
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Mirko Veselič

Nabava je proces, ki odločilno vpliva na celo vrsto ključnih dejavnikov v podjetju in vedno bolj postaja integrirana strateška funkcija z neposrednim učinkom na večji del stroškov podjetja. Dobro vključen in v strategijo podjetja usmerjen nabavni proces lahko vpliva na stroške nakupov ter s tem na materialne in finančne tokove v podjetju. Za udejanjenje konkurenčnih prednosti, ki jih ponuja nabava, je ključen razvoj učinkovitega in produktivnega sodelovanja med notranjimi odjemalci in dobavitelji. Vsi ti dejavniki pridejo še bolj do izraza v današnjem času, ko na proizvajalce aluminija pritiska svetovna gospodarska kriza.

Kot je znano, je naša osnovna dejavnost nabava osnovnih surovin, glinice, fluorjevih soli, koksa, smole, livarskih dodatkov, energije ter materi-

alov in storitev za vzdrževanje in proizvodnjo. Zaradi gospodarske krize se v Talumu srečujemo z dejstvom, da so na svetovnem trgu cene surovin za proizvodnjo aluminija pod velikim pritiskom zaradi velikih zalog aluminija, zmanjševanja proizvedenega aluminija in izjemno nizke ravni cen na LME. Cene osnovnih surovin so še delno pod vplivom vztrajnosti iz leta 2008 in se na trgu niso prilagodile sorazmerju znižanja na LME. Dodatni pomemben vidik, da se cene osnovnih surovin za potrebe aluminijske industrije še niso znižale, je, da so proizvajalci surovin z zapiranjem posameznih proizvodnih lokacij drastično zmanjšali obseg proizvodnje surovin (npr. kalcinirani petrol koks, silicij ...) ter tako obdržali raven cen z zanemarljivim zmanjšanjem iz preteklega obdobja.

Zaradi negotovih razmer na trgu za leto 2009 smo se v Talumu odločili, da za večino materialov ne sklepamo letnih pogodb, tendence po sklepanju letnih pogodb pa ni niti na strani dobaviteljev. Pogovori potekajo na osnovi ocenjenih potrebnih količin za Talum, s poudarkom na prilagodljivosti dobav in sproti dobavi na ravni varnostnih zalog v Talumu. Ob zmanjšani proizvodnji v Talumu ter količinsko uravnoteženem obsegu nabave materialov, energentov in storitev, ki so nujno potrebni za proizvodni proces aluminija in aluminijevih izdelkov, lahko v podjetju pozitivno vplivajo na dinamiko denarnih tokov in s tem na boljšo likvidnost družbe.

Dobro partnerstvo z dobavitelji še iz preteklega obdobja nam je omogočilo, da smo za posamezne obveznosti še ne dobavljene pogodbene količine materialov (zaradi zmanjšane proizvodnje) iz četrtega četrtrletja 2008 pod sprejemljivimi pogoji prenesli v prvo četrtrletje letošnjega leta. Večina Talumovih dobaviteljev materialov in storitev za potrebe vzdrževanja in proizvodnje je po usklajevanjih znižala cene glede na cene iz leta 2008. Letos je naročanje materialov in storitev, ki jih ne izvajamo v Talumu, v primerjavi z enakim obdobjem lani zmanjšano in prilagojeno trenutnemu obsegu proizvodnje. Prav temu obsegu aktivnosti sedaj posvečamo še posebno pozornost, pri čemer skrbimo za zagotovitev optimalnih nabavnih pogojev.

Obenem je to zaradi trenutnega zmanjšane obsega operativnih aktivnosti

v nabavi priložnost, da optimiziramo procese nabave za prihodnje obdobje, predvsem za segment taktične in strateške nabave.

Pri tej ekonomski situaciji je strateško pomembno, da se zavedamo internega obvladovanja zalog nabavljenih materialov, torej delovanja na segmentu, kjer lahko sami vplivamo na:

- zmanjšanje zalog surovin za redno proizvodnjo,
- zmanjševanje vse nabave materialov in storitev, ki niso neposredno povezane s proizvodnjo,
- obvladovanje in zmanjšanje nekorantnih zalog (dobavljeno predvsem v preteklih letih),
- evidentnost zalog v priročnih skladiščih, da ne povzročamo podvajanja zalog in s tem nepotrebne vezave dodatnih sredstev.

Da bi dobavitelji lahko razumeli nabavno politiko in strategijo nabave v podjetju Talum, je bil avgusta 2008 izdan in marca letos posodobljen priročnik za dobavitelje. Za naše dobavitelje in tudi interne naročnike je dostopen na internetni strani Taluma http://www.talum.si/pdf/home/Prirocnik_za_dobavitelje.pdf.

Skupna naloga zaposlenih v Talumu v naslednjem obdobju je in bo, da bomo na področju nabave, kjer lahko vsak v svoji vlogi racionalno delujemo, tako tudi delovali. Na to nas opominja tudi raziskovalec Stephen Covey, ko pravi: »Najboljši način, da predvidiš svojo prihodnost, je, da si jo ustvariš sam!«^x

Analiza varnostnih razmer

IZTOK TRAFELA

Glede na aktivnosti, izvedene na področju varnosti in zdravja pri delu v letu 2008, bi lahko leto ocenili kot uspešno, če bi nam uspelo doseči tudi vsakoletni glavni cilj, to je znižanje resnosti in pogostosti poškodb pri delu. Drugi cilji so bili namreč doseženi.

Poškodbe pri delu in na poti na delo

Iz priloženih grafov je razvidno, da se je število poškodb pri delu lansko leto v primerjavi z letom 2007 povečalo za štiri. *Leta 2008 se je pripetilo 35 poškodb pri delu in 6 poškodb na poti.* Zaradi poškodb pri delu je bilo lani izgubljenih 649 delovnih dni, leta 2007 pa 781. Zaradi poškodb na poti na delo oziroma z dela je bilo lani izgubljenih 124 delovnih dni, leto prej pa 68. Skupaj je bilo zaradi poškodb pri delu ter poškodb na poti na delo in z dela leta 2008 izgubljenih 773 delovnih dni, leto prej pa 849. Cilja varnosti in zdravja pri delu glede resnosti in pogostosti poškodb ter s tem povezanim številom poškodb pri delu in številom izgubljenih delovnih dni nismo dosegli.

Delovna oprema

Z rednimi pregledi delovne opreme, ročnega električnega orodja in privezovalnih elementov je bila dosežena več kot 98,5-odstotna skladnost in s tem dosežen cilj varnosti in zdravja pri delu za leto 2008. Služba varstva pri delu je lani pregledala in izdala veljavna poročila za 758 naprav. Septembra je bil opravljen pregled pasov, vrvi in drugih varnostnih elementov za zagotavljanje varnega dela na višini. Prav tako smo nadaljevali preglede plinskih napeljav pri končnih porabnikih. V skladu z zahtevami zakonodaje poteka pregled lokacij in izdelava elaboratov eksplozijske ogroženosti za posamezne obrate. Elaborati za prvo skupino

objektov čakajo na potrditev pri pooblaščenih instituciji.

Delovno okolje

V Talumu so bile leta 2008 opravljene meritve mikroklimе, osvetljenosti in hrupa ter meritve prahu, plinov in organskih spojin na več kot 200 delovnih mestih. Rezultati meritev so bili upoštevani pri reviziji ocene tveganja in pri pripravi osnutka Programa varnosti in zdravja pri delu za naslednje triletno obdobje.

Požarna varnost

Lansko leto se je v Talumu pripetilo 20 požarov, od tega 19 začetnih. Na področju preventive je bilo izdanih 68 dovoljenj za opravljanje vročih del, kar je premalo glede na obseg del, ki so bila opravljena.

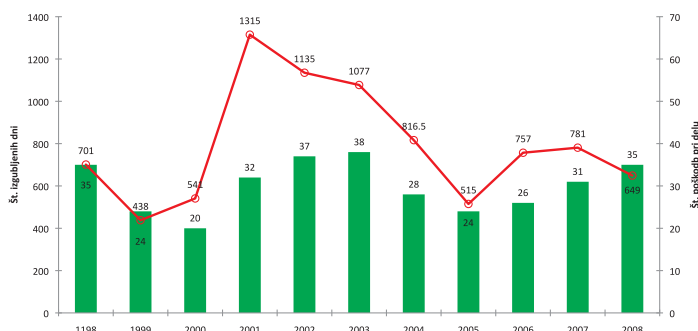
Incidentni in izredni dogodki

Leta 2005 smo začeli spremljati in zapisovati incidentne in izredne dogodke. Cilj pri tem je bil, prepoznati in zmanjševati potencialne in dejanske nevarnosti za nastanek poškodb pri delu, vplivov na okolje in požarno varnost. Aktivnosti smo nadaljevali tudi leta 2008, ko smo zapisali 182 izrednih in 194 incidentnih dogodkov.

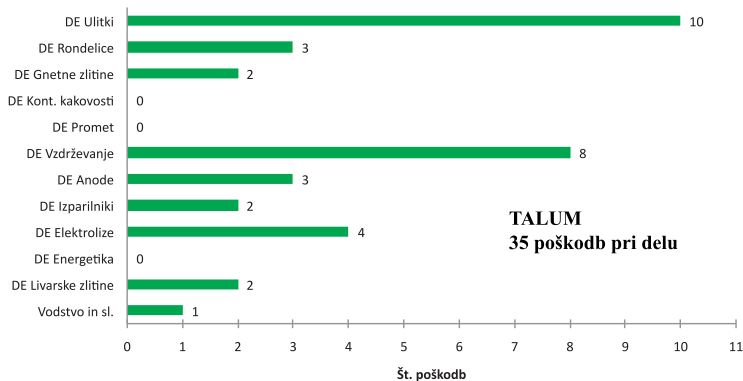
Sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu OHSAS 18001

Na osnovi opravljenega vodstvenega pregleda in izvedene zunanje presoje BVQI-ja lahko podamo skupno oceno, da sistem varnosti in zdravja pri delu deluje v skladu z zastavljenimi cilji in programi ter ga lahko opredelimo kot učinkovitega. Presoja sistema varnosti in zdravja pri delu je potekala po novi verziji standarda OHSAS 18001:2007. Z novim programom za varnost in zdravje pri delu, ki se že pripravlja, bodo določene aktivnosti za doseg okvirknih in izvedbeni ciljev do konca leta 2011.^x

ŠT. POŠKODB PRI DELU IN ŠT. IZGUBLJENIH DNI
Leto 2008

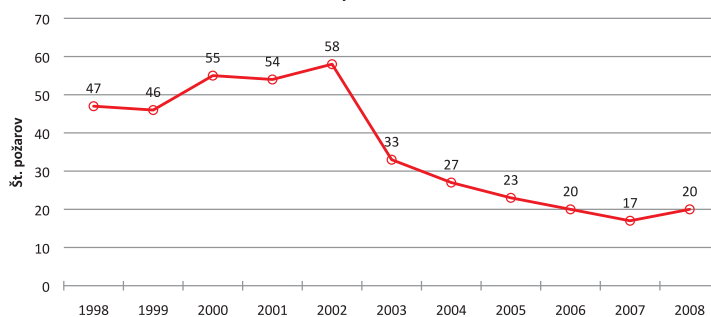

ŠTEVILO POŠKODB PRI DELU
Leto 2008

TALUM
35 poškodb pri delu

ŠTEVILO ZAČETNIH POŽAROV V TALUM-U
Obdobje 1998-2008

Izvedeni ukrepi so popolnoma pravilni in hitri

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: SRDAN MOHORIČ,
IVO ERCEGOVIĆ

Dr. Zlatko Čuš

Elektroliza je bila prva na udaru konkretnih ukrepov za prilagajanje proizvodnje novim ekonomskim razmeram. Tako smo že novembra lani začeli izklapljati 30 peči, malo pozneje pa kar celo polovico nove hale. Slika takšne elektrolize je težka za vse, zato

je pogovor z delavci ali vodstvom elektrolize zelo občutljiva zadeva. Najraje bi videli, da jih pustimo pri miru, toda tega se ne da skriti, tudi ne premagati s tišino. A čas postopoma naredi svoje, tako da je tisto, kar je bilo še včeraj nemogoče, danes spre-

jeto dejstvo, jutri pa je lahko še huje ... V posebno neprijetni situaciji je vodja DE Elektrolize dr. Zlatko Čuš, ki to delo opravlja že 16 let, v elektrolizi pa je zaposlen že 25 let. Pravkar se je vrnil iz ZDA, kjer sta skupaj s predsednikom Uprave spremljala mednarodno konferenco o aluminiju, znano kot TMS. Zaposlili smo ga za vtise s te konference, posebej pa za razlago glede tehnologije izklopa in ponovnega zagona peči.

Kakšna je slika današnje elektrolize?

Lahko rečem, da smo obseg proizvodnje optimalno prilagodili tržnim razmeram oziroma potrebam livarn. Ko smo izbirali prvih 30 celic, smo izhajali iz logike, da izklopimo najslabše in najstarejše, kar je v praksi pomenilo, da smo imeli mrtve prostore povsod med 160 celicami, ki jih imamo v stari in novi hali C.

Zakaj ste se potem, ko se je pokazalo, da to ne zadostuje, odločili izklopiti celotno novo halo, ne pa stare?

Novo elektrolizo smo izbrali zato, ker obratuje neprekinjeno že sedem let. Celice so že dovolj stare, da bi jih v vsakem primeru postopoma morali obnoviti, najpozneje v naslednjih dveh letih. Tudi po tehnični strani nam to – na srečo – hkrati pomeni tudi optimalno možnost glede električnega priklopa (sredinska prevezava). Poleg tega smo tudi zaradi tehničnih zahtev morali izklopiti še tri celice v stari hali ob sredinski povezavi. Tako je poleg 80 celic v novi hali izklopljenih še 13 celic v stari, kar pomeni, da imamo izklopljenih 93 celic. Torej, da zaključim to »igro števil«, obratujemo le s 67 celicami od 160 možnih.

Med izklopljenimi pečmi ste nekatere pustili v »posebnem stanju«, poleg tega pa že obnavljate katodna korita za ponovni zagon.

Res je, z obstoječim materialom smo obnovili že 10 celic, ki so pripravljene na zagon, ko bo za to primerna situacija. Remont poteka tudi v novem delu. Posebno vlogo smo namenili 14 celicami, ki jih ob izklopu nismo prekopalni, temveč smo odstranili le kriolit in tekoči aluminij, katodno obzidavo pa pustili za ponovni zagon po klasičnem postopku. Te celice smo izbrali, ker

Izklopljene peči v hali C

smo ocenili, da so v dobrem stanju in imajo za sabo manj kot štiri leta obratovanja.

Zagon takšnih peči je tvegan, znano je, da obstajajo tudi druge možnosti priprave katode. Na osnovi česa ste izbrali prav ta način?

Mislím, da smo za te primere dobro podkovani. Konkretné podatke smo pridobili, ko smo že leta 2002 poskusno izklopili in zagnali celico 240. Ocenili smo, da je ponovni zagon na principu aluminíjske plošče slabša rešitev, posebej glede življenjske dobe celic, zato smo iz katode odstrani vse, vključno z aluminíjem, kolikor se je le dalo. Razen tega smo tako pripravljene celice skrbno zaščititi s kriolitom, da katoda v stiku s kisikom ne oksidira. Vse skupaj smo še prekrili, da bi preprečili vdor vlage. Vlaga namreč lahko povzroči tvorbo karbidne snovi in površina katode razpada v prah tudi do 10 cm v globino. Če bi to dovolili, bi izničili vse vloženo delo. Določeno izkušnjo za to proceduro smo pridobili tudi pri ponovnem zagonu celic v stari elektrolizi B leta 1996.

Kako bo potekal ponovni zagon?

Pred zagonom je treba odstraniti ves material do ogljikovega dela katode. Zagon pa poteka podobno kot na novih celicah, na principu koksne posteljice (le nekatere parametre je treba prilagoditi). Te postopke smo obdelovali tudi na konferencah kluba AP18, zato tudi ne pričakujem večjih težav. Seveda pa so to naloge, ki jih ne opravljamo prav pogosto. Pravzaprav bo to prvič v tako velikem obsegu.

Kako rešujete probleme z »odvečnimi« ljudmi glede na to, da k elektrolizi spada še čistilna naprava, ki je tudi izklopljena?

Trenutno imamo tretjino ljudi, ki jih v procesu ne potrebujemo. Najprej smo vsem omogočili izrabo dopusta iz prejšnjega leta. Nekatere smo zaposlili pri konzerviranju izklopljene čistilne naprave, druge pri dodatnem brušenju anodnih palic, pri pripravi anodnih spon, pri čiščenju kleti in drugih delih. Trenutno poteka prezaposlitev določenega števila sodelavcev v druge DE in na dela pri razgradnji elektrolize B.

Kako ocenjujete uvedbo 36-urnega delovnega tedna in kako poteka?

To se nam v tej situaciji zdi koristen ukrep, ki nam konkretno zelo olajša organizacijo dela. Po vseh zgoraj omenjenih dodatnih aktivnostih lahko za delo v drugih enotah ponudimo okrog 16 naših delavcev.

V Aluminiju smo objavili izjave nekaterih delavcev že ob izklopu prvih peči. Kako ocenjuješ današnje stanje med ljudmi?

Moram reči, da je vladala velika zaskrbljenost in še kar traja. Sam veš, kaj pomeni izklapljanje živo in zdravo celico. Nihče ne bi rad zapiral hale C, vendar so ljudje svoje delo opravili profesionalno. Delavci se zavedajo težavnosti situacije in zelo pozorno spremljajo ceno na LME. Osebnó sem prepričan, da je bila to najtežja akcija v zgodovini elektrolize C. Izvedena pa je bila optimalno.

O dogajanjih v aluminíjski industriji v svetovnih razmerah, ki je bila pred-

Aleksander Čuš pri kontroli izklopa peči

stavljená na TMS, smo vprašali tudi predsednika Topleka. Kakšne pa so tvoje ugotovitve po strokovni plati?

Na konferenci imam nekatere strokovne zadolžitve in kljub trenutnim ekonomskim razmeram smo to delo opravili. Predstavljeno je bilo področje izboljšav procesa in uporabe novih materialov. Ne glede na dejstvo, da se elektrolizne celice razvijajo v smeri povečevanja toka in znižanja porabe energije, sodi naša AP18 definitivno med najboljše razpoložljive tehnologije (BAT) in bo to ostala vsaj še 10 let. Predstavljen je bil razvoj celic AP50, HA4X in še nekaterih drugih. Sam delujem v komiteju za izboljšave na področju izboljšav na katodi. Letos smo največ pozornosti namenili smiselnosti impregnacije grafitiziranih katodnih blokov. Menim, da ta postopek ekonomsko ni upravičen za elektrolizne celice z jakostjo toka pod 250 kA, saj je strošek postopka je višji od doseženih učinkov.

Kar se ukrepov tiče, naj povem, da je na svetu izklopljenih že okrog 5 milijonov ton kapacitet in da se bo ta trend nadaljeval. Moram pa omeniti, da pravih receptov ali usklajenih akcij ni. Vsak se bo reševal po svoje.

Ali to potrjuje, da smo se v Talumu pravilno odločili za zmanjševanje proizvodnje?

Popolnoma pravilno in hitro. Žal lahko povem, da je situacija tako resna in negotova, da – če gledamo strogo z vidika poslovanja – ne bi bilo napačno, če bi izklopili celotno primarno proizvodnjo. Seveda pa bi to zagotovo bila strateška napaka. Takšne proizvodnje vedno delajo z določeno vztraj-

nostjo, zaradi stabilnosti pa so vsi pomembnejši viri seveda vezani na ceno na LME.

Morda trenutno. Kaj pa ponovni zagon, če sploh ...?

Letos zagotovo ne! Marsikaj se mora zgoditi v Evropi in svetu, da zlezemo nazaj, da se začne obračati na bolje.

Kaj pa je pogoj za boljše?

Enkrat se bo moral svet ponovno sukati z višjimi obrati. Gre za splošno krizo, ki je širšega značaja, kot je ekonomska kriza sistema, o kateri vsi govorijo. Pred leti je propadel komunizem, sedaj pa je propadel kapitalizem z vsemi temeljnimi vrednotami vred.

Ali smo pripravljeni sprejeti to stanje, kako naprej?

Mi starejši smo, ne vem pa, kako bo z mladino.

Kaj pomeni, da smo pripravljeni?

Lahko živimo bistveno skromneje. Za mene je vsak razplet te svetovne krize sprejemljiv, če se bo končal brez vojne. Če tega ne znamo vsi sprejeti, bo to nekdo izkoristil in lahko se ponovi leto 1941.

Pa vendar, ali lahko izluščiš koristno sporočilo TMS in drugih virov, ki so ti na voljo, glede perspektive aluminíjske industrije?

Negotovost na prvem mestu. Osnovno, globalno sporočilo je, da se mora vsak reševati na svoj način.

Ali je to poučno tudi zate, za nas?

Seveda je. Upam, da tudi za naše lastnike.x

Strokovno srečanje z delodajalci

TANJA MADJAR
FOTO: DARKO FERLINC

V prostorih Taluma je 11. marca 2009 na pobudo Zavoda RS za zaposlovanje potekalo strokovno tematsko srečanje z delodajalci. Na srečanju so strokovni delavci Zavoda predstavili več možnosti, ki jih delodajalci lahko uporabimo v času naraščajoče gospodarsko-finančne krize. Po drugi strani pa smo srečanje izkoristili za razjasnitev nekaterih dilem in odprtih vprašanj v zvezi z omenjenimi storitvami. Na začetku nam je direktorica OS Ptuj mag. Vlasta Stojak predstavila aktualne podatke o trgu dela na območju Ptuja in Ormoža. Omeniti je treba, da se gospodarsko-finančna kriza odraža v zmanjšanem obsegu potreb po delavcih in posledičnem povečanju števila brezposelnih oseb. Zavod zato uvaja nove programe in aktivnosti za delodajalce in brezposelne osebe. Gre za številne aktivnosti v zvezi s svetovanjem in pomočjo pri iskanju zaposlitve (npr. delavnice), programe praktičnega usposabljanja (npr. delovni

preizkus) in izobraževanje (npr. nacionalne poklicne kvalifikacije), spodbujanje samozaposlovanja, povračila prispevkov delodajalca, subvencije za zaposlitev za krajši delovni čas itd. Tako kljub krizi ostaja brezposelnim na voljo veliko aktivnosti, ki jih lahko izkoristijo za povečanje svojih zaposlitvenih možnosti, in »stimuliranje« delodajalcev za nove zaposlitve. Sledila je predstavitev omrežja EURES. Na spletni strani Zavoda (www.ess.gov.si) je portal EURES, na katerem delodajalci iz držav članic EU objavljajo prosta delovna mesta, iskalci zaposlitve pa se na objave lahko prijavijo, lahko pa tam tudi objavijo svojo vlogo za zaposlitev in tako povečajo svoje zaposlitvene možnosti. Osnova je seveda pospeševanje mobilnosti državljanov EU. Na srečanju so nato predstavili novosti na področju zaposlovanja tujcev in izdajanja delovnih dovoljenj. Kot zanimivost lahko omenimo, da slovenski

državljeni še vedno nimamo prostega dostopa do trga dela v naslednjih državah članicah EU in evropskem gospodarskem prostoru: Avstrija, Nemčija, Belgija, Liechtenstein, Danska in Norveška. Za zaposlitev v teh državah potrebujemo delovno dovoljenje, ki si ga moramo pridobiti skladno z nacionalno zakonodajo posamezne države. Predstavljen je bil tudi Zakon o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa, katerega namen je ohranjanje delovnih mest s pomočjo delnega subvencioniranja polnega delovnega časa. Omenjeni so bili pogoji za dodelitev subvencije, roki in splošni napotki v času subvencioniranja. Srečanje se je končalo s predstavitvijo informativne točke Štajerske gospodarske zbornice v Hiši informacij (Krempljeva ulica 2) na Ptujju. Predstavniki zbornice vsako sredo med 13. in 15. uro članom ponujajo informacije o aktualnih gospodarskih temah.x

Predavanje

Lajhov odpad ali zbiralnica odpadkov

EDVARD DOBNIK
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Janez Lajh

Janez Lajh se je predavnimi leti izučil za ključavničarja in se po končani vojaški obvezi leta 1969 zaposlil v takratnem TGA. Delal je v strojni delavnici. Kot marljiv delavec se je ob delu izobraževal in končal srednjo strojno šolo. To mu je omogočilo napredovanje, zato je leta 1979 začel delati kot kot inventurist v finančnem računovodskem sektorju. Leta 1985 je na odpadnem skladišču zamenjal sodelavca Musiča. To delo je bilo iz Marketinga prestavljeno v DE Promet pred približno štirimi leti. Takrat se je začelo sistematično zbiranje sortiranih odpadkov. Površina sedanje zbiralnice je petkrat manjša od prejšnje, saj poskušamo odpadke odpeljati presortirane z mesta nastanka. Vse vrste odpadkov (odpadna embalaža, industrijski komunalni odpadki ter inertni,

nenevarni in tehnološki odpadki) se vodijo v registru odpadkov (od naročila in odvoza do prevzema). To delo zahteva doslednost, Janez Lajh pa ga je z veseljem opravljal do upokojitve. Kot dolgoletni lovec bo zdaj lahko več časa tako ali drugače preživel ob »svoji divjadi«. Janez je za živali skrbel tudi v Talumu, in vsaj dokler ne najdemo ustreznega človeka, ki bi ga lahko zamenjal, bo še naprej urejal njihovo krmilnico. Zagotovo bo z velikim veseljem obdeloval tudi vinograd ob svojem vikendu. Usposobil se je za kletarjenje, ki mu v zadnjem času zelo dobro uspeva.

Ob odhodu v zasluženi pokoj mu sodelavci iz DE Promet želimo čim daljše tretje življenjsko obdobje, za katerega vemo, da ga bo živel zelo pestro.^x

Zahvala

Ob izgubi očeta, dedka in pradedka Ruda Hlušička se zahvaljujem vsem, ki ste ga spremljali na zadnji poti k večnemu počitku, mi ustno in pisno izrazili sožalje, darovali cvetje in sveče.

Hvala Talumu za zaigrano Tišino, Stanku Lepeju za besede slovesa in pevcem za odpete pesmi. Hvala tudi sosedi Špelci Vrbanec za vsestransko pomoč. Vsem in vsakomur še enkrat hvala.

Sin Marjan

Cvetje spomladi

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Aleksandra (Saša) Bednjički ja končala Cvetličarsko in vrtnarsko šolo v Celju leta 1993. Dve leti kasneje, leta 1995, se je zaposlila v cvetličarni Talumove hčerinske družbe Revital. Tam je delala osem let. Nato je postala samostojna podjetnica in začela sama voditi cvetličarno. V prostorih Revitala je ostala še dve leti in pol, potem pa preselila cvetličarno v »občinsko hišo« v Kidričevem, v prostore nekdanje lekarne.

Sašina cvetličarska zgodba se ni začela klasično. S tem mislim na otroške sanje o nabiranju rožic, izdelavi šopkov, zalivanju ... Za poklicno cvetličarsko in vrtnarsko šolo se je Saša odločila zato, ker po končani osnovni šoli pač ni imela pojma, kam naj se vpiše. Šele mnogo kasneje se je pokazalo, da odločitev niti ni bila tako slaba. Odšla je torej v Celje in tam živel v internatu. Ob koncih tedna se je vračala domov. Šola je trajala tri leta. Praktični del pouka je zajemal le delo v vrtnarijah, drevesnicah in parkih. V cvetličarnah pa dijaki niso delali. Saša tako ni imela kaj dosti znanja o delu z rezanim cvetjem. Ni poznala imen posameznih cvetov in tudi ne njihovih lastnosti. Zato so bili začetki v cvetličarni precej težki. Z močno voljo, trdim delom in potrpežljivostjo strank ji je uspelo usvojiti dovolj znanja in izkušenj. Znanje pa moraš, tako kot povsod, tudi v tem poklicu nenehno izpopolnjevati in se prilagajati strankam ter njihovim željam. Veliko se je naučila, ko je delala za Talum. S svojimi aranžmaji je krasila pisarne in avle v tovarni ter opremljala veliko

dvorano v restavraciji Pan v Kidričevem, ko smo tam še imeli prireditve. Tudi okrašene novoletne jelke so njeno delo.

Danes ji seveda ni žal, da je cvetličarka. Poklic je dovolj raznolik in se ga nikakor ne moreš naveličati.

V Revitalu se je dobro počutila. In se veliko naučila. Saj se pravzaprav ni imela kje drugje, ker je to bila njena prva služba. Povedal sem že, da je včasih opremljala pisarne in avle s šopki in cvetličnimi aranžmaji. Danes tega ne počne več. Kriza se pozna tudi pri rožah.

Družba Revital se je odločila, da cvetličarne v svojem okviru ne bo več imela. Saša je zato sklenila, da si uredi status samostojne podjetnice in prevzame cvetličarno. V najem je dobila vse poslovne prostore skupaj z inventarjem, računalnikom, zalogami itd. In

vse to pod dokaj ugodnimi pogoji. Po letu in pol, ko ji v Revitalu niso več mogli nuditi gostoljubja, je cvetličarno preselila v »center« Kidričevega, v prostore nekdanje lekarne. Najemnino plačuje Občini Kidričevo.

S poslovanjem cvetličarne je zadovoljna. To najbrž pomeni, da se od prihodka da solidno živeti. Tako kot menda v vseh cvetličarnah tudi v njeni največ prodajo ob velikih praznikih. Največ se zasluži ob dnevu mrtvih. Ja, takrat pač vsi pretiravamo s cvetjem in svečami. Drugi tak praznik je dan žena. Moški so še vedno navajeni, da ženskam na ta dan poklanjajo rože. Največ seveda rezanega cvetja, predvsem vrtnice, pa tudi lončnice so popularne. Zadnji modni hit so orhideje. Ustavimo se malo pri dnevu žena. Letos je bil smisel praznovanja tega dneva še posebej izpostavljen. Globa-

lizacija je na pohodu že nekaj časa. In tudi na žensko problematiko gledamo globalno. Novinarka Dragica Korade je v sobotni prilogi Večera nanizala nekaj zaskrbljujočih, če ne v nebo vpijočih podatkov. Upam, da mi ne bo zamerila, če nekatere povzamem.

Dve tretjini vsega dela na svetu opravijo ženske. Za to dobijo manj kot petino vseh dohodkov. So lastnice le enega odstotka svetovnega premoženja. Predstavljajo veliko večino revnega prebivalstva.

Vsako leto umre več kot pol milijona žensk zaradi zapletov pri porodu. Zapletov, ki bi jih lahko preprečili z zdravljenjem. Soočajo se z nasiljem v družini, na delovnem mestu, v vojnah. Takih je za kar celo milijardo. Skoraj

raje kupujejo srčke, bonbone in take reči.

Ob pogrebih pa ja. Pri mrtvih pač ne »šparamo« veliko. Venci, ikebane, šopki. V zadnjem času ljudje na pogrebe nosijo sveče namesto cvetja; ne vem prav dobro, zakaj. Obstajajo posebne embalaže za pakiranje sveč, po navadi po pet ali šest. In potem dobi revež, ki ima mrtvega za pokop, toliko sveč, da potrebuje doma celo skladišče. In to tistih lepih sveč v rdeči plastiki z luknjičastim kovinskim pokrovčkom. In navadno je na rdeči plastiki križ. Malo manjkrat pa na primer polmesec.

Rože v naših življenjih pomenijo marsikaj. In tudi marsikaj povejo. Največkrat tisto, česar sami ne znamo. Ko

»Rože v naših življenjih pomenijo marsikaj. In tudi marsikaj povejo. Največkrat tisto, česar sami ne znamo.«

polovica je takih, ki jih je intimni partner že pretepel. Sam se spomnim akcije proti nasilju žensk, ki je pred leti potekala tudi v Sloveniji. Pri nas velja, da doživlja nasilje vsaka peta. Pri nas, v »civilizirani« Sloveniji.

Zraven žensk trpijo seveda tudi otroci. Ženske in otroci predstavljajo skupaj skoraj 80 odstotkov beguncev na svetu. In nobena od njih ne dobi rdeče vrtnice za 8. marec, svetovni dan žensk. Tudi v Evropi ženske še zdaleč niso dosegle enakopravnosti. Za enako delo še vedno prejmejo približno 16 odstotkov nižjo plačo kot moški. Da o zastopanosti v politiki niti ne govorimo.

Saša o dnevu žena ne razmišlja prav veliko. Meni, da bi vsak dan moral biti dan žensk.

Tretji praznik je valentinovo. Na ta dan se ne proda ravno veliko cvetja. Ljudje

podariš cvet ali šopek, ti ni treba veliko govoriti. Primerne so za vsako priložnost: rojstne dneve, poroke, pogrebe, pobotanja, praznike, pa tudi kar tako, za vsak dan. Rdeče vrtnice so bojda za ljubezen, rumene za ljubosumje, teloh je prvo pomladansko cvetje, krizanteme so za na grob, pelargonije za na balkon, kaktusi pa se podarjajo moškim (mučenikom).

Cvetličarna Flora je edina cvetličarna v Kidričevem. Tudi blizu ni nobene. Seveda tudi to pomaga pri uspešnosti poslovanja. Toda: »Ni 'finta' v tem.« Gre za prijetno in strankam prijazno cvetličarno. Priporočamo.x

Najboljše fotografije tega meseca

Pogled. Foto: Ivo Ercegović.

Velika planina. Foto: Stanko Jus.

Kamniške alpe. Foto: Marjan Rebernišek.

Zaledeneli Šumik. Foto: Zdravo Štumperger.

Bruselj. Foto: Slavko Krajnc.

Ali je sedma božja zapoved izvedljiva?

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: SRDAN MOHORIC

Draga oseba mi je podarila knjigo afganistanskega pisatelja Khaleda Hosseina *Tek za zmajem*. Nekatere na polovici branja me je dohitelo spoznanje, da človeka vedno oblikuje družba, v kateri živi. Lahko gledamo isto stvar, lahko sodimo o podobni zadevi, a naša sodba in naše dojemanje bosta različna, saj sta pogojena z družbenimi merili, ki so nam na neki način privzgojena. Naša sodba bo vedno odvisna od zornega kota, iz katerega izhajamo. Tako je tudi s *krajo*.

Iz knjige sem ukradla misel, z namenom, da vam pokažem, da je prav vsak človek tat svojega življenja in življenj drugih. Ni važno, ali verujete v boga in kdo je vaš bog, pomembno je vprašanje, ali ste pripravljeni pogledati na življenjska vprašanja iz drugačnega zornega kota, kot vam vsiljuje družba, v kateri živite. Če menite, da niste nikoli ničesar ukradli, živite v zmoti.

Se še spomnite sedme božje zapovedi iz pete Mojzeseve knjige? Ta zapoved pravi: »Ne kradi, kraja je greh.« Pa vendar človeštvo to ves čas počne. In če bolje premisliš, obstaja en sam greh, ki se imenuje *kraja*, le da ga srečamo v več različnih izpeljankah. Ali vas zanima, kaj vse se skriva za besedo *kraja*?

Če ubiješ človeka, mu ukradeš pravico do življenja. Če lažeš, nekomu ukradeš pravico do resnice. Ko prešuštvueš, nekomu kradeš ljubljeno osebo. Ko nekoga po krivem obsodiš, mu ukradeš pravico do pravičnosti. Kadar nekoga utesnjuješ, mu kradeš svobodo. Kadar te nekdo ljubi in mu ne vračaš

ljubezni, mu ukradeš srce. Kadar nekoga prisiliš v odločitev, mu ukradeš pravico do izbire. Kadar ne ješ zdravo, svojemu telesu kradeš zdravje. Kadar onesnažuješ naravo, ljudem ukradeš pravico do čistega okolja. Ko goljufaš, ukradeš pravico do poštenosti. Ko »plonkaš«, si kradeš pravico do znanja. Ko te izženejo, ti ukradejo pravico do bivanja. Ko si ponižan, so ti ukradli dostojanstvo. Ko izgubiš službo, so ti ukradli pravico do poštenega dela.

Ste še vedno prepričani, da niste nikoli ničesar ukradli? Ste prepričani, da vam nikoli niso ničesar ukradli? Morda vam prav zdaj kradem pravico do odgovora, ker ste preveč zatopljeni v besede in želite tole besedilo prebrati do konca ...

Nikoli ne ukrademo stvari ali osebe. Krademo vedno pravico do posesti nad stvarjo in pravico do uživanja z osebo. Pa vendar ima vse, kar počnemo, skupni imenovalec, ki se začne in konča pri *kraji*. Zato sedma božja zapoved skoraj ni izvedljiva. Ker potem vsak trenutek živimo v grehu. Pa ni tako. Bistvo je samo v načinu, kako pogledamo na življenje. Kakšen je način, s katerim upravičujemo svoja dejanja? Vsako stvar je mogoče upravičiti, ker za vsak zakaj vedno obstaja neki zato. Družba je tista, ki postavlja merila, človek je ustvarjen, da jih podira. Morda smo ljudje res tatovi življenj. Pa saj ni pomembno! Danes krademo in že jutri bomo okradeni ... Ničesar ne pridobimo in ničesar ne izgubimo ... To je samo način, kako nas življenje nauči živeti ... X

Sodelavke

FOTO: SRDAN MOHORIČ, IVO ERCEGOVIĆ

Talumovi kurenti

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Že četrto leto zapored prihaja pred tovarno skupina kurentov, tako da tudi Talum malo sodeluje pri odganjanju zime in drugih obredih, povezanih s to tradicijo. Letos bi nam sicer bolj pomagalo odganjati recesijo in morda imajo kurenti tudi to moč. Kdo ve?

Vodja kurentov je Stanislav Horvat, sodelavec iz Livarne gnetnih zlitin, in ob tej priliki smo ga zaprosili za nekaj besed.

Zakaj mu rečejo Cigo, ne ve, ni pa zaradi tega nič užaljen, prav nasprotno: »Tisti, ki me tako kliče, je dober kolega. Sem zelo temne polti, no, zdaj nisem več,« se nasmeji. »Verjetno me tako kličejo tudi zato, ker sem vedno pripravljen na hece. Cigo pač. Pod pravim imenom me sploh ne najdejo.« In nadaljuje: »Kurenti so moja dolgotletna ljubezen, ki traja že 33 let. Ukvarjam se sicer še z drugimi stvarmi, organiziram na primer različne izlete in planinarjenje. Ljudem želim ponuditi zabavo, sprostitve, vse delam iz srca in z dobro voljo in upam, da to tudi čutijo.

Naša skupina kurentov je iz Kidričevega. Imamo tudi hudiča, ki pomaga kurentom pri gibanju, ker edini dobro vidi, poleg tega pa se na svoj način tudi poigra s puncami. Iz Taluma so poleg mene še Srečko Beg iz Vargasala, Mario Kuret iz DE Kontrola kakovosti in Sebastijan Letonja iz DE Rondelice. Z veseljem prihajamo pred tovarno in ne potrebujemo nič drugega

kot pijačo, kar je tradicionalna ponudba za kurente. Moram pa pohvaliti člana Uprave Franca Visenjaka, ki nam je letos prinesel še suho salamo, kar je tudi tradicija. Vidi se, da je doma iz dežele kurentov.

Obiskujemo tudi druge kraje. Pri tem se moram zahvaliti Stanku Vajdi za kombi, ki smo ga najeli pod zelo ugodnimi pogoji.

Smo skupina, ki bo prihodnje leto proslavila 30 let oračev in 10 let organiziranega delovanja kurentov.

To tradicijo sem verjetno podedoval od očeta, ki je iz Lancove vasi. Delam za svojo dušo in samo huda bolezen mi prepreči, da ne oblečem kurentije. Včasih so težave, posebej če ga ima kdo že preveč »pod kapo«. Pred vsako sezono in pred nastopom se dogovorimo o obnašanju. Zelo pomembno je, da me spoštujejo. Dogovora se moramo držati, ker se v gibanju in zvonjenju nič ne sliši.

Navada kurentov je tudi osvajanje žensk, ki nam že tradicionalno pokažejo svojo naklonjenost s podarjenimi robčki. Ženskam se moraš približati mirno in nežno. Zgodi se, da dobiš telefonsko številko in lahko se rodi tudi simpatija. Danes nekateri zahtevajo modrček ali tangice, kar je izsiljevanje in tega ni v nobenih pravilih.

Za naslednika se ne bojim, kajti hčerka Nataša že od petega leta »igra« kurenta. Ves čas je v naši skupini zelo aktivna. <X

Uporaba aluminija

Rondelice

S proizvodnjo 20.000 ton letno in 15-odstotnim tržnim deležem se Talum uvršča med najpomembnejše proizvajalce rondelic v Evropi. Za proizvodnjo rondelic uporabljamo tehnološko najsodobnejše stroje in naprave, ki omogočajo visoko kakovost proizvodov in produktivnost dela v skladu z zahtevami okoljskih standardov ter standardov varnosti in zdravja pri delu.

Rondelice se uporabljajo kot vhodna surovina za proizvodnjo aluminijastih tub in doz v farmacevtski, prehrambeni in kozmetični industriji ter za druge vrste embalaže.

Tokrat vam predstavljamo doze za kozmetične proizvode, ki so izdelane iz aluminijastih rondelic.

